

Fakultet za menadžment u turizmu i
ugostiteljstvu, Opatija
Prof. dr. sc. Milena Peršić

Pojam i vrste; Pristupi definiranju računovodstva; Povijesni razvoj; Računovodstveni informacijski sustav u teoriji i praksi; Struktura računovodstva; Financijsko računovodstvo; Instrumenti računovodstva; Zakon o računovodstvu i računovodstveni standardi

Računovodstvo se u teoriji i praksi poima kao:

- **tehnika, vještina, umijeće bilježenja** poslovnih promjena (knjigovodstvo), klasificiranja, sumiranja i interpretiranja rezultata prezentiranih u poslovnim knjigama i računovodstvenim izvještajima, slijedom primjene instrumenata, metoda i tehnika, te propisa i računovodstvenih standarda
- **dio informacijske i upravljačke funkcije** poslovnog sustava (kompanije) – uslužna funkcija menadžmentu i eksternim korisnicima
- **jezik biznisa** (jezik koji omogućava donošenje dugoročnih i kratkoročnih poslovnih odluka), a temeljeno na elementima inputa, procesa i outputa
- **znanstvena disciplina** (razvijena je specifična metodologija znanstvenog istraživanja i prilagođavanje promjenama u okruženju)

Razvoj računovodstva (knjigovodstva)

- Bilježenje poslovnih promjena otkriveno je već u staroj **babelskoj** civilizaciji
- Današnja načela „dvojnog knjigovodstva” temeljenog na načelima bilančne ravnoteže postavljena su u **14 stoljeću u talijanskim gradovima** Firenca, Genova .. (pronađena 2 lista glavne knjige – konto „bibera” ..)
- Dubrovčanin **Benedikt Kotruljević je 1458.** godine napisao prvu knjigu „*O trgovini i savršenom trgovcu*”, u kojoj opisuje računovodstvene / knjigovodstvene tehnike i svrhu vođenja računovodstvene evidencije, no kako je knjiga **tiskana tek 1573.** godine, kao prvi autor koji je opisao ovu problematiku spominje se **Luca Pacioli, koji je 1494.** godine publicirao knjigu „Summa di Aritmetica, Geometra, Proportioni at Proportionalita”

Definicije računovodstva

- *sustav, proces, vještina, metoda i tehnika **identifikacije, mjerenja, bilježenja, povezivanja i interpretacije** rezultata onih ekonomskih aktivnosti, koje se mogu **vrijednosno** izraziti (imaju novčani iskaz)*
- *predstavlja dio **informacijskog podsustava** u poslovnom se sustavu se prepoznaje kao računovodstvena **funkcija ili služba***
- *rezultat su **računovodstvene informacije**, prilagođene informacijskim zahtjevima **internih i /ili eksternih korisnika***
- *računovodstvene informacije se prezentiraju u formi **temeljnih (računovodstvenih) financijskih izvještaja** ili posebnih izvještaja za **menadžment***
- *u suvremenim uvjetima računovodstvo se orijentira na povezivanje **financijskih sa nefinancijskim informacijama** i njihovo adekvatno prezentiranje u izvještajima za interne i eksterne korisnike*

Podjela računovodstva

SA STAJALIŠTA RAČUNOVODSTVENE DJELATNOSTI (sa stajališta **sadržaja**)

- Računovodstveno planiranje
- **Knjigovodstvo**
- Računovodstveni nadzor
- Računovodstvena analiza

SA STAJALIŠTA POSLOVANJA (sa stajališta ciljnog **korisnika** informacije)

- a) eksterni korisnici
- **Financijsko računovodstvo**
- b) interni korisnici
- Računovodstvo troškova
 - Menadžersko (upravljačko, poslovno...) računovodstvo
 - a) ODGOVORNOSTI
 - b) STRATEGIJSKO

RAČUNOVODSTVENE INFORMACIJE ZA INTERNE I EKSTERNE KORISNIKE

PODJELA SA STAJALIŠTA RAČUNOVODSTVENE DJELATNOSTI (sa stajališta sadržaja)

- **RAČUNOVODSTVENO PLANIRANJE** (procesiranje podataka o planiranim aktivnostima, projiciranje i prezentiranje informacija o budućem financijskom položaju i budućim poslovnim rezultatima poslovnog sustava - predračuni, planske kalkulacije, prognoze, financijski planovi - budžeti, proračuni ...)
- **KNJIGOVODSTVO** (najstariji i najrazvijeniji dio računovodstva, te za praksu pouzdana evidencija poslovnih događaja nastalih u prošlosti, a odnosi se na kronološku i sistematsku, strogo formalnu evidenciju, temeljenu na dokaziva – dokumentima/računovodstvenim ispravama u kojima su zabilježeni svi nastali poslovni događaji, koji moraju biti izraženi u novčanoj jedinici mjere)
- **RAČUNOVODSTVENI NADZOR** (briga o ispravnosti i pouzdanosti računovodstvenih podataka i informacija proizašlih iz usporedbe planiranih i ostvarenih rezultata, kao temelja ocjene nastalih odstupanja kroz sustav internih kontrola, revizije ...)
- **RAČUNOVODSTVENA ANALIZA** (ocjenjuje karakter odstupanja nastalih između projiciranih ciljeva i ostvarenih rezultata a u cilju utvrđivanja uzroka za nastala odstupanja, kao temelja donošenja korektivnih mjera u cilju unapređenja poslovanja.

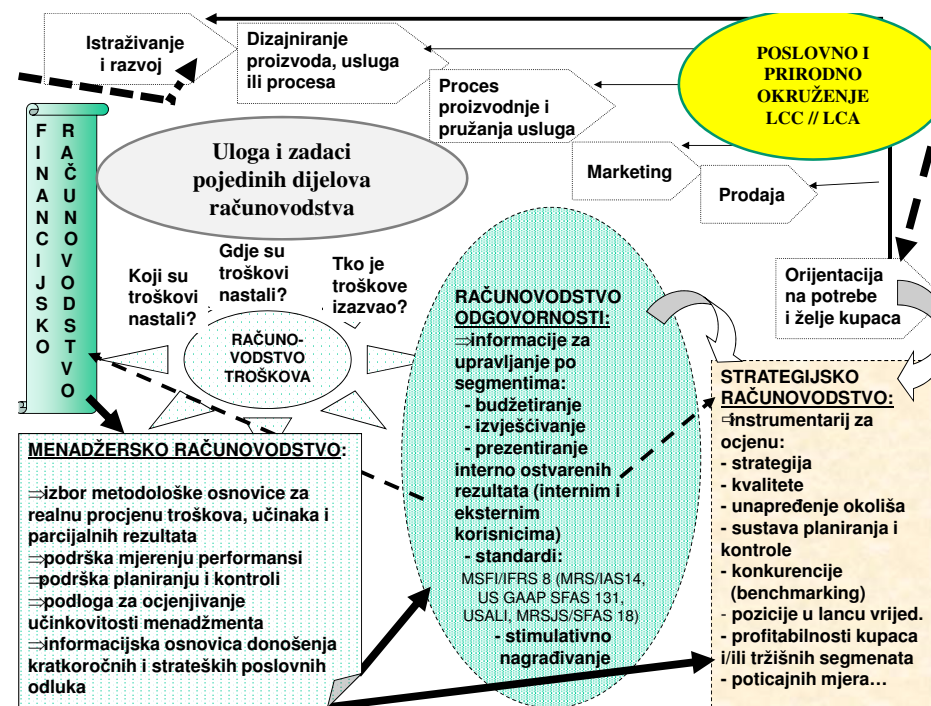
PODJELA SA STAJALIŠTA POSLOVANJA (ciljnog korisnika informacije)

FINANCIJSKO RAČUNOVODSTVO (usmjereno na zadovoljenje informacijskih zahtjeva eksternih korisnika - poreznih organa, vjerovnika, konkurencije ..., slijedi odredbe Zakona o računovodstvu, poreznih propisa i računovodstvenih standarda ..)

RAČUNOVODSTVO TROŠKOVA (naglasak stavlja na osiguranje informacija o troškovima u internim procesima - troškovi po prirodnoj vrsti, mjestima, nositeljima ..., te osigurava informacije o troškovima za kraća vremenska razdoblja i za uže organizacijske cjeline ...)

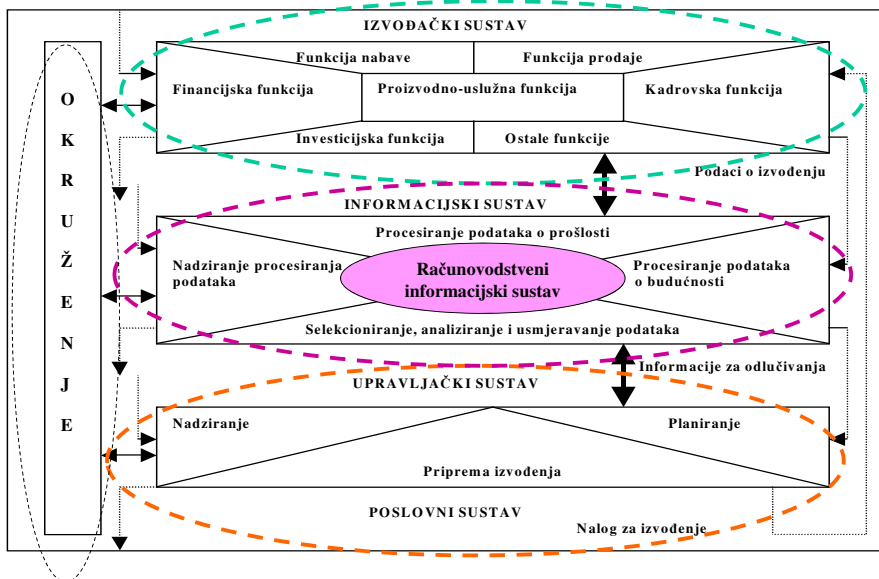
MENADŽERSKO (UPRAVLJAČKO) RAČUNOVODSTVO (obuhvaća financijske i nefinancijske informacije, konceptijski je usmjeren na zadovoljenje informacijskih zahtjeva svih razina menadžmenta u poslovnom sustavu, te koristi specifičan instrumentarij), dijeli se na:

- **RAČUNOVODSTVO ODGOVORNOSTI**, za pripremu informacija, neophodnih za donošenje poslovnih odluka u kratkom (dan, tjedan, mjesec do godina dana) i
- **STRATEGIJSKO RAČUNOVODSTVO** za pripremu informacija za donošenje poslovnih odluka u dugom roku (duže od godine), *odn o tome ostvaruje li se strategija u skladu sa strateškim ciljevima*

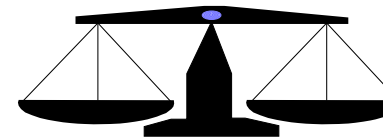

RAČUNOVODSTVO

informacijskom i poslovnom sustavu

Financijsko računovodstvo

- Temelji se na odredbama **ZAKONA O RAČUNOVODSTVU – ZOR** (NN. 78 /2015; 134/15; 120/16 – primjena od 01. 01. 2017.g.)
- Glava V - **ZOR** – veliki poduzetnici i oni koji svoje dionice kotiraju na tržištu, temeljne financijske izvještaje sastavljaju prema odredbama **globalnih standarda** odn. **IFRS / MSFI-a** (međunarodni standardi financijskog izvještavanja), ali se koriste i **preostali važeći IAS/MRS** (međunarodni računovodstveni standardi)
- Ostali poduzetnici (mali i srednji) koriste odredbe **HSFI-a** (hrvatski standardi financijskog izvještavanja), koji su se temeljili na odredbama IV i VII direktive EU
- Ustrojava se na načelu bilančne ravnoteže (vaga), a odnosi se na cjelinu poslovnog sustava i iskazuju se globalni podaci za poslovni sustav (kompaniju) kao cjelinu
- Sintetizirani podaci iskazuju se u **temeljnim financijskim izvještajima** (vrijednost i struktura imovine, dugova, kapitala, financijskih odnosa, rashoda, prihoda, rezultata...)
- Temeljem **direktive 95/2014/EU** od 2018 godine, poslovni sustavi (kompanije) sa 500 i više zaposlenih ali i svi koji imaju nacionalno značenje trebaju objavljivati i **nefinancijske informacije**, no ove odredbe MOGU koristiti drugi poslovni sustavi

INSTRUMENTI RAČUNOVODSTVA

- **RAČUNOVODSTVENE ISPRAVE** (dokumenti) su pretpostavka bilježenja poslovnih događaja u poslovne knjige, jer sadrže vjerodostojne podatke o već nastalim poslovnim događajima

• POSLOVNE KNJIGE

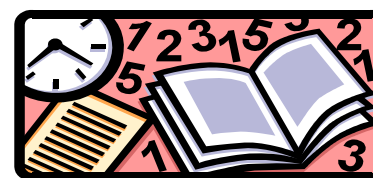
(mjesto gdje se bilježe poslovni događaji, ručno ili primjenom odgovarajućeg softvera)

RAČUNOVODSTVENI IZVJEŠTAJI

(način na koji se interni i eksterni korisnici informiraju u rezultatima poslovnih aktivnosti poslovnog sustava)

Međuviznost instrumenata računovodstva

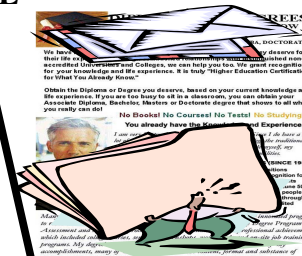
POSLOVNE KNJIGE

knjigovodstvene (računovodstvene) isprave

TEMELJNI RAČUNOVODSTVENI (FINANCIJSKI) IZVJEŠTAJI:

MALI & SREDNJI S. (HSFI) VELIKI & KOTIRAJUĆI S. (MSFI – MRS)

• BILANCA • RAČUN DOBITI I GUBITKA • ZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU • IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA VLASNIČKE GLAVNICE / KAPITALA • BILJEŠKE UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE	• IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU NA KRAJU RAZDOBLJA • IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVATNOJ DOBITI RAZDOBLJA • IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA RAZDOBLJA • IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA GLAVNICE TIJEKOM RAZDOBLJA (MRS/IAS 1) • BILJEŠKE UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE

IZVJEŠTAJI ZA MENADŽMENT

interni obračun

RAČUNOVODSTVO TROŠKOVA, MENADŽERSKO RAČUNOVODSTVO

Računovodstvene / knjigovodstvene isprave

pojam

- Moraju sadržavati vrijednosno izražene podatke
- Podloga su za unošenje podataka u poslovne knjige
- Osiguravaju nadzor nad obavljanjem poslovnog zadatka
- Sastavlja se na mjestu i u vremenu nastanka poslovne promjene ili u računovodstvu
- Moraju imati formalnu, sadržajnu (bitnu) i računsku ispravnost
- Kontrola, način i duljina njihova čuvanja definira se propisima i internim aktima

sadržaj

- Nedvojbeno i istinito treba predstaviti poslovnu promjenu
- Obuhvatiti sve relevantne podatke o poslovnoj promjeni, kao temelj unosa u poslovne knjige
- Bitni sastojci:
 - naziv i adresa izdavatelja
 - naziv isprave
 - datum izdavanja isprave
 - imena osoba koje sudjeluju u izvršavanju poslovne promjene
 - sadržaj poslovne promjene
 - osnova za njeno izvršenje (ugovor, narudžba...)
 - količina i vrijednost izražena u nacionalnoj valuti
 - potpisi ovlaštenih osoba
 - ostali podaci

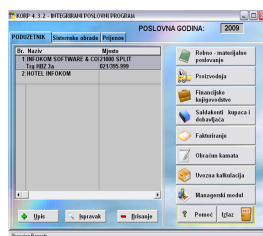
Primjer: faktura, obračun plaća, nalog za uplatu / isplatu, kalkulacija, interna temeljnica za knjiženje ...

POSLOVNE KNJIGE

- **TEMELJNE (OSNOVNE) - obavezne**
 - **dnevnik**
 - **glavna knjiga** (*obavezna konta*)
(*knjiži se na konta glavne knjige i kopira u dnevnik kao kronološku evidenciju*)
- **POMOĆNE (analitička konta)**
 - **analitičke evidencije** (*materijala, gotovih proizvoda, stalne imovine, kupaca, dobavljača ...*)
 - **ostale pomoćne knjige** (*knjiga blagajne, dioničara ...*)
- **POMOĆNE EVIDENCIJE** (*mogu sadržavati i naturalne i vrijednosne podatke – skladišna, prisutnosti na radu ...*)

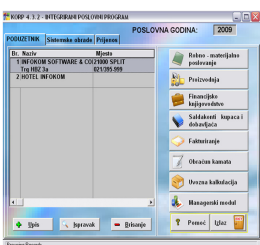
DNEVNIK

- kronološka evidencije - poslovne promjene se unose slijedom tijeka nastanka poslovne promjene
- značajna uloga u razvoju dvojnog knjigovodstva - prijenosna, kopirna i informatička metoda
- različita veza s glavnom knjigom
- unosi se datum, vrsta knjigovodstvene isprave, opis poslovne promjene, naziv, broj i iznos konta koji duguje, te naziv, broj i iznos konta koji potražuje
- naglašava se njegova kontrolna uloga, te podloga za rekonstrukciju glavne knjige

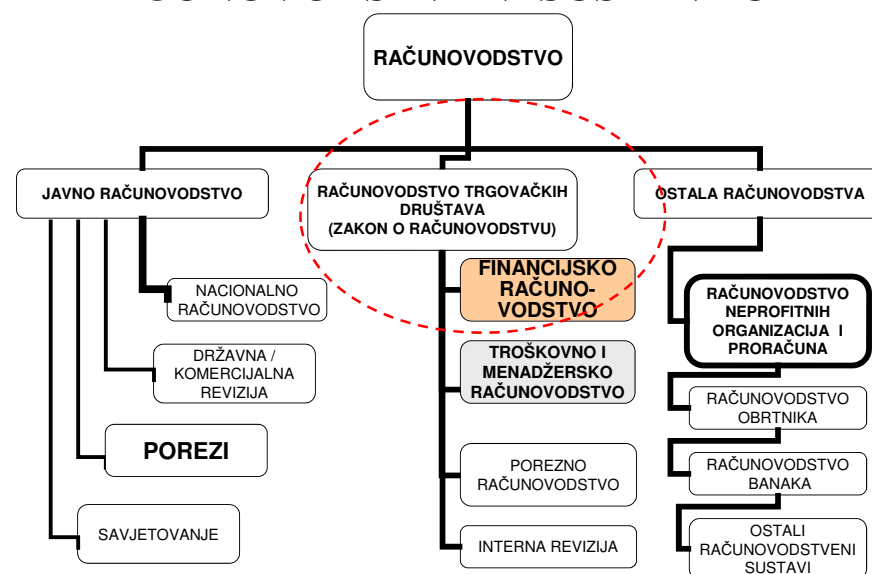

GLAVNA KNJIGA

- Sustavna evidencija svih poslovnih promjena
- Ima oblik povezane knjige, slobodnih listova ili informatičkih zapisa
- Sadrži konta, razvrstana prema zajedničkim obilježjima sadržaja kojeg obuhvaćaju (sintetička konta)
- U glavnoj knjizi se minimalno obuhvaća IMOVINA, GLAVNICA (KAPITAL), DUGOVI, RASHODI, PRIHODI i REZULTAT POSLOVANJA
- Knjiženje na kontima glavne knjige provodi se po načelu bilančne ravnoteže
- Podloga je za sastavljanje temeljnih finansijskih izvještaja

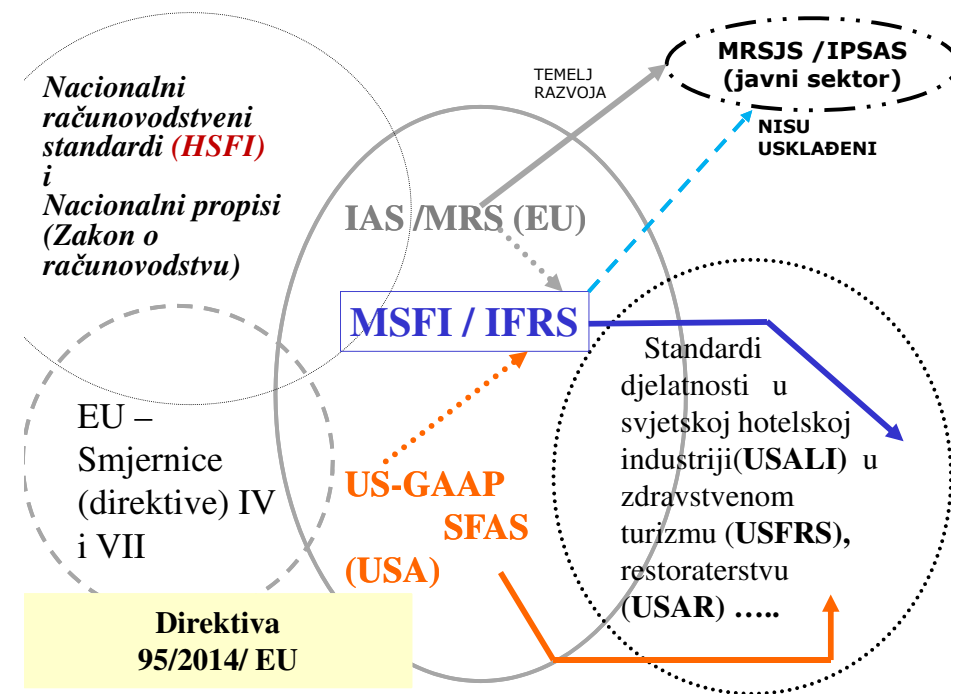

RAČUNOVODSTVENI SUSTAVI U RH

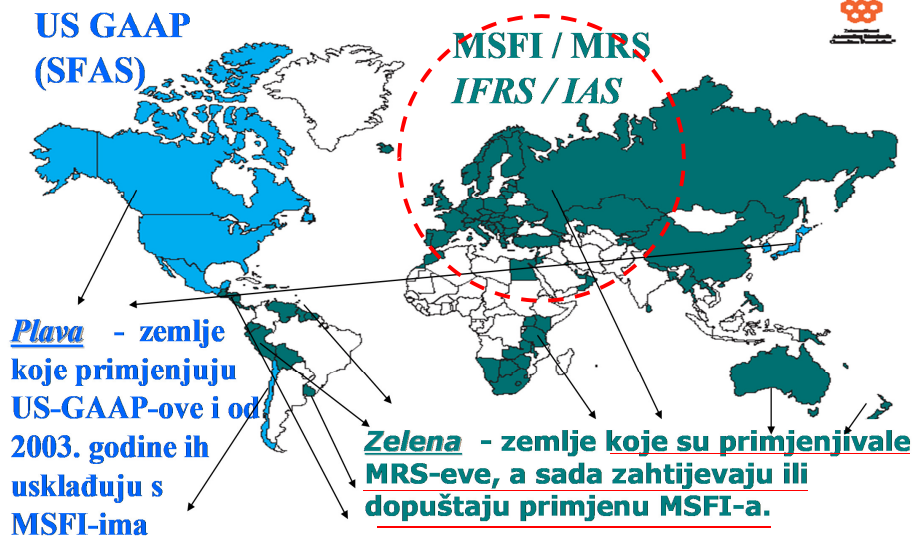

Zakon o računovodstvu

- Tko su sve obveznici primjene Zakona o računovodstvu (ZOR)
 - Na koga se odredbe ZOR ne odnose
 - Kriteriji klasifikacije obveznika (veliki , srednji , mali)
- Instrumenti računovodstva
 - Računovodstvene isprave
 - Poslovne knjige
 - Financijski (računovodstveni) izvještaji // (Popis imovine i obveza)
- Standardi financijskog izvještavanja (MSFI / IFRS)
 - obavezna primjena MSFI / IFRS (uz važeće IAS / MRS) za velike poslove sustave i one koji kotiraju na tržištu kapitala
 - obavezna primjena HSF1 za male i srednje poslovne sustave i one koji ne kotiraju na tržištu kapitala
 - uloga Odbora za standarde financijskog izvještavanja u RH
- Javna objava temeljnih financijskih izvještaja
 - obavezna za obveznike koji posluju u pravnom obliku dioničkog društva
- Ostalo
 - kaznene odredbe za obveznike primjene ZOR i odgovorne osobe obveznika
- Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (temelj za operativnu provedbu Zakona u segmentu izvještavanja)

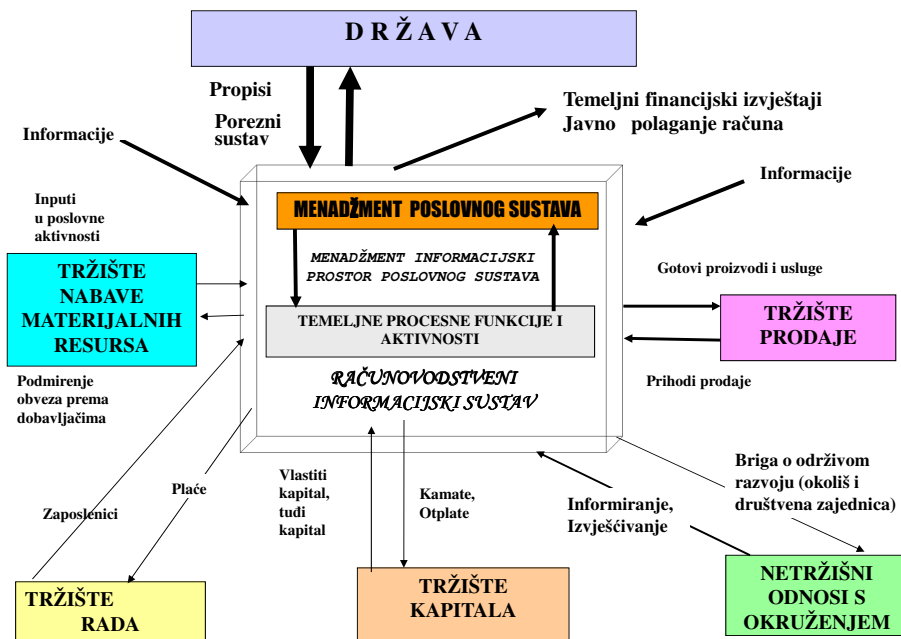
PODRUČJA PRIMJENE NAČELA I STANDARDA FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U SVIJETU

HSFI (hrvatski standardi financijskog izvještavanja) (nacionalni standardi RH, koje primjenjuju srednji i mali poslovni sustavi)

1. Financijski izvještaji
2. Konsolidirani financijski izvještaji
3. Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogriješke
4. Događaji nakon datuma bilance
5. Dugotrajna nematerijalna imovina
6. Dugotrajna materijalna imovina
7. Ulaganja u nekretnine
8. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
9. Financijska imovina
10. Zalihe
11. Potraživanja
12. Kapital
13. Obveze
14. Vremenska razgraničenja
15. Prihodi
16. Rashodi
17. Poljoprivreda

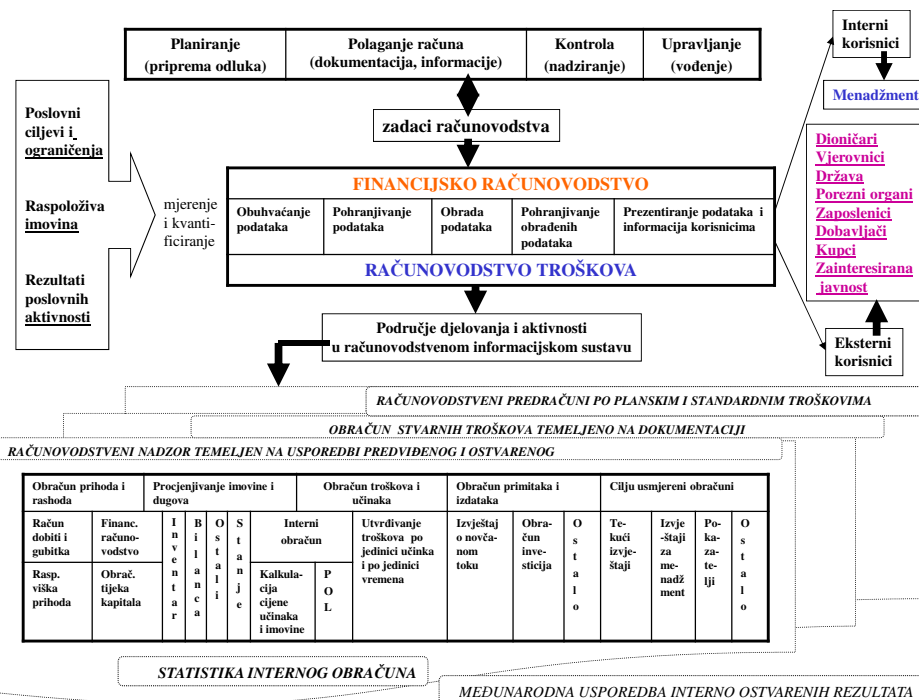
INPUT I OUTPUT FINANCIJSKOG RAČUNOVODSTVA

TEMELJNO NAČELO PRIPREME INFORMACIJA ZA INTERNE KORISNIKE

Odredba Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 8 (IFRS / MSFI 8) temeljno načelo:

“Poslovni sustav je dužen objavljivati relevantne informacije o svom poslovanju, kako bi omogućio korisnicima financijskih izvještaja, da realno procijene prirodu i financijske učinke poslovnih aktivnosti koje realizira u uvjetima ekonomskog okruženja u kojem poslovni sustav djeluje.”

LITERATURA

- Gulin, D., Žager, L. (red.): RAČUNOVODSTVO, HZRF – RIF, ZAGREB, 2010.
 - prvi dio: RAZVOJ, DEFINIRANJE I STRUKTURA RAČUNOVODSTVA (1 – 32)
 - 6.3. KNJIGOVODSTVENE ISPRAVE KAO NOSIOCI PODARAKA O POSLOVNIM DOGAĐAJIMA (132-139)
 - 6.5. POSLOVNE KNJIGE (156 -177)
 - 5.1. POJAM FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA (50)
 - 16.1. DEFINIRANJE I SADRŽAJ UPRAVLJAČKOG (MENADŽERSKOG) RAČUNOVODSTVA
- ZAKON O RAČUNOVODSTVU
- MEĐUNARODNI STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

